

Broj: 03/10-50-18-43-9/23
Sarajevo, 7.11.2023.

Istraživanje broj: 351
Vrsta istraživanja: INF

**STALNA RADNA TIJELA ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE
U PARLAMENTIMA HRVATSKE, CRNE GORE,
SLOVENIJE, SJEVERNE MAKEDONIJE I SRBIJE**

Pripremila:
Sena Uzunović

Istraživanje je namijenjeno poslanicima i delegatima, koji mogu postaviti dodatna pitanja, sugestije i komentare na email adresu: istrazivacki.sektor@parlament.ba.

Javnost Bosne i Hercegovine može komentirati radove, ali Istraživački sektor nema mogućnost da odgovara na komentare i diskutira o istraživanju.

Informacije navedene u sadržaju istraživanja važeće su u trenutku pripreme istraživanja i one se ne ažuriraju nakon objave istraživanja.

Istraživanje ne odražava zvaničan stav Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (PSBiH).

STALNA RADNA TIJELA ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE U PARLAMENTIMA HRVATSKE, CRNE GORE, SLOVENIJE, SJEVERNE MAKEDONIJE I SRBIJE

Uvod

Parlamentarna radna tijela za borbu protiv korupcije postoje u **Hrvatskoj** i **Crnoj Gori**, u različitom statusu, dok u **Sloveniji**, **Sjevernoj Makedoniji** i **Srbiji** antikorupcijska tijela imaju status samostalnih i neovisnih državnih organa, nad čijim radom nadzor vrši državni parlament, odnosno koji o svom radu podnose godišnji izvještaj državnom parlamentu.

U Skupštini **Crne Gore** antikorupcijsko radno tijelo ima status *stalnog radnog tijela* čije su nadležnosti propisane poslovníkom Skupštine, dok u **Hrvatskoj** ovo radno tijelo spada u „*druga radna tijela*“, osnovano je Odlukom Hrvatskog sabora i donijelo je Poslovník kojim je uredilo svoj rad.

U **Sloveniji**, **Sjevernoj Makedoniji** i **Srbiji** poslovníkom parlamenta nisu predviđena stalna radna tijela za pitanja sprječavanja korupcije, ali je zakonom propisano djelovanje samostalnih i neovisnih državnih organa za sprječavanje korupcije. U **Sloveniji** *Komisija za sprječavanje korupcije* je *samostalan i neovisan državni organ*, osnovan u skladu sa Zakonom o integritetu i sprječavanju korupcije. Nad radom ovog organa nadzor vrši parlament - Državni zbor Slovenije. Slično je u **Sjevernoj Makedoniji**, gdje je *Državna komisija za sprječavanje korupcije* također *samostalan i neovisan organ*, osnovan u skladu sa Zakonom o sprječavanju korupcije. Međutim, razlikuju se postupci imenovanja ovih dviju komisija. U **Srbiji** *Agencija za sprečavanje korupcije* je također samostalan i neovisan državni organ, koji za obavljanje poslova iz svoje nadležnosti odgovara Narodnoj skupštini Srbije. Organi *Agencije* razlikuju se od spomenutih komisija u Sloveniji i Sjevernoj Makedoniji. Uz to, stalni Odbor za finansije, republički budžet i kontrolu trošenja javnih sredstava Narodne skupštine Republike Srbije nadležan je, između ostalog, za razmatranje pitanja iz oblasti sprječavanja pranja novca i borbe protiv korupcije.

U nastavku istraživanja, po zahtjevu ovlaštenog naručioca, detaljno su opisane nadležnosti i način rada parlamentarnih antikorupcijskih tijela u Hrvatskoj i Crnoj Gori i predstavljene su informacije o aktivnostima i održanim sjednicama ovih tijela. Osim toga, ukratko su opisane nadležnosti i rad samostalnih državnih antikorupcijskih organa Slovenije, Sjeverne Makedonije i Srbije.

Parlamentarna antikorupcijska tijela

Hrvatska

Hrvatski sabor je u 2006. godini donio *Odluku*¹ o osnivanju tijela koje će obavljati parlamentarni nadzor nad provođenjem Strategije suzbijanja korupcije. Naziv tog tijela, koje spada u „**druga radna tijela**“ Hrvatskog sabora, je *Nacionalno vijeće za praćenje provedbe*

¹ <https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/outdex-documents/2020-07/Odluka%20o%20Nacionalnom%20vije%C4%87u%20za%20pra%C4%87enje%20provedbe%20Nacionalnog%20programa%20suzbijanja%20korupcije.pdf> ; https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/outdex-documents/2020-07/Odluka%20o%20izmjenama%20i%20dopunama%20Odluke_korupcija.pdf (1.11.2023.)

Strategije suzbijanja korupcije. Njegov sastav i rad nisu propisani Poslovníkom Sabora, nego navedenom odlukom, po kojoj Nacionalno vijeće čine zastupnici – članovi Hrvatskog sabora, kao i predstavnici poslodavaca, predstavnici sindikata, predstavnici nevladinih udruženja koja se bave problemom korupcije, predstavnici akademske zajednice, stručnjaci te predstavnici medija. Nacionalno vijeće ima *predsjednika, potpredsjednika i devet članova*, od kojih su predsjednik, potpredsjednik i tri člana saborski zastupnici, koje predlažu zastupnici ili klubovi zastupnika u Hrvatskom saboru, pri čemu se predsjednik bira iz reda opozicionih zastupnika, potpredsjednik – iz reda zastupnika parlamentarne većine, dva člana – iz reda zastupnika opozicije i jedan član – iz reda zastupnika parlamentarne većine. Po jednog člana Nacionalnog vijeća, na osnovi javnog poziva, predlažu poslodavci, sindikati, nevladina udruženja koja se bave problemom korupcije, akademska zajednica, stručnjaci i mediji. Mandat članova Nacionalnog vijeća traje do isteka mandata pojedinog saziva Hrvatskog sabora. Postupak utvrđivanja kandidata za članove Nacionalnog vijeća provodi Odbor za izbor, imenovanja i upravne poslove Hrvatskog sabora, koji Saboru podnosi prijedlog za izbor, odnosno imenovanje predsjednika i članova Nacionalnog vijeća. Hrvatski sabor osigurava prostor, potrebna sredstva i službenike radi učinkovitog rada Nacionalnog vijeća.

Nacionalno vijeće obavlja sljedeće zadatke:

- nadzire i prati provođenje Strategije i Akcionog plana suzbijanja korupcije,
- sistemski prati podatke o pojavama korupcije koje na njegov zahtjev dostavljaju tijela zadužena za provođenje Strategije i Akcionog plana suzbijanja korupcije,
- analizira izvještaje nadležnih tijela o provođenju Strategije i Akcionog plana suzbijanja korupcije te ocjenjuje načine i rezultate provođenja,
- predlaže mjere za veću učinkovitost provođenja Strategije,
- potiče i usmjerava saradnju Hrvatskog sabora i državnih i drugih tijela te ostalih faktora zaduženih za provođenje Strategije i Akcionog plana suzbijanja korupcije,
- podnosi Hrvatskom saboru dvaput godišnje izvještaj o svom radu.

Svojim djelovanjem i organizacijom Nacionalno vijeće jača nadzor nad tijelima zaduženim za provođenje Strategije suzbijanja korupcije, a dužno je razmotriti prijedloge, pritužbe, stajališta i mišljenja koja mu, u vezi s pojavama korupcije, upute pravna i fizička lica te ih uputiti nadležnim tijelima. Predstavicima poslodavaca, sindikata, nevladinih udruženja, akademske zajednice, stručnjacima i predstavnicima medija koji su članovi Vijeća pripada naknada za rad u visini naknade članovima radnih tijela Hrvatskog sabora iz reda javnih, naučnih i stručnih saradnika.

U jednom od svojih izvještaja Nacionalno vijeće opisuje sebe kao tijelo koje nije operativno i koje nema zakonska ovlaštenja za provođenje istražnih radnji, a također ne može izricati sankcije za počinjenje koruptivnih radnji, ali može (tokom vršenja nadzora nad provođenjem akcionih planova uz Strategiju suzbijanja korupcije) predlagati mjere radi poboljšanja i prevencije u borbi protiv korupcije, kao što su:

- povećanje integriteta, odgovornosti i transparentnosti organa javne vlasti,
- jačanje antikoruptivnih mehanizama u organima javne vlasti,
- snažnija saradnja organa vlasti i jačanje kapaciteta zaduženih za provođenje aktivnosti usmjerenih na borbu protiv korupcije,
- učinkovito otkrivanje i suzbijanje korupcije,
- dosljedno i učinkovito provođenje postojećeg zakonodavnog okvira u oblasti suzbijanja i prevencije korupcije,
- uspostava procedura upravljanja korupcijskim rizicima u organima javne vlasti,

- jačanje javne svijesti o uzrocima i posljedicama korupcije i ulozi svakog pojedinog građanina u prevenciji korupcije,
- jačanje uloge i saradnje s civilnim društvom u oblasti suzbijanja korupcije,
- razvijanje međunarodne saradnje u oblasti borbe protiv korupcije,
- jačanje aktivne uloge medija u poticanju ličnog i profesionalnog integriteta.²

*Poslovníkom*³ Nacionalnog vijeća propisano je da članovi ovog tijela imaju jednaka prava i dužnosti. Član Nacionalnog vijeća zajedno s drugim članovima odlučuje i zauzima stajališta o pitanjima iz djelokruga Vijeća, a za svoj rad odgovoran je Hrvatskom saboru. On također ima pravo i dužnost prisustvovati sjednici Nacionalnog vijeća te učestvovati u njenom radu i odlučivanju. Ukoliko je spriječen prisustvovati sjednici, dužan je o tome pravovremeno obavijestiti predsjednika Vijeća, pri čemu može dostaviti svoje pisano očitovanje o pojedinim tačkama dnevnog reda. Ukoliko član Vijeća ne postupa u skladu sa svojim pravima i obavezama, Nacionalno vijeće može uputiti Saboru prijedlog za njegovo razrješenje.

Član Nacionalnog vijeća ima pravo davati inicijative za raspravu o pojedinim pitanjima iz djelokruga Vijeća, kao i pravo da ga se redovno izvještava o svim pitanjima o kojima Vijeće odlučuje i koja razmatra, te o svim drugim pitanjima kad je to potrebno radi učešća u radu Nacionalnog vijeća.

Također, član Nacionalnog vijeća dužan je čuvati tajnost podataka, dokumenata i materijala koji u skladu s posebnim propisima nose oznaku tajnosti, odnosno povjerljivosti, te odgovara za povredu njihove tajnosti. Prilikom dostave materijala članovima predsjednik Nacionalnog vijeća utvrđuje koji se materijal smatra poslovnom tajnom ili koji je povjerljive prirode.

Sjednicu Nacionalnog vijeća saziva njegov predsjednik, koji je također to dužan učiniti na zahtjev 1/3 članova Vijeća, a ukoliko to ne učini, sjednicu će sazvati potpredsjednik Vijeća. Poziv za sjednicu mora biti upućen članovima najkasnije osam dana prije dana određenog za održavanje sjednice. Uz poziv se dostavlja prijedlog dnevnog reda s odgovarajućim materijalima koji će biti razmatrani, kao i zapisnik s prethodne sjednice. Sjednica se *izuzetno* može sazvati i u roku kraćem od osam dana, a za tu sjednicu dnevni red s materijalima može se predložiti i na samoj sjednici. Sjednice se u pravilu održavaju jednom mjesečno, za vrijeme dok traje redovno zasjedanje Hrvatskog sabora (15. januar - 15. juli i 15. septembar - 15. decembar), i to u zgradi Hrvatskog sabora, a ukoliko je zbog teme ili drugih opravdanih razloga opravdano, pojedine sjednice mogu se održati i izvan zgrade Sabora.

Sjednicu vodi predsjednik, a u slučaju njegove spriječenosti – potpredsjednik. O prisustvu se vodi evidencija, te, ako se utvrdi da sjednici ne prisustvuje potreban broj članova, sjednica se odgađa.

U radu sjednice mogu učestvovati bez prava odlučivanja predstavnici državnih organa, udruženja, institucija, kao i stručnjaci i naučnici, koji su na sjednicu pozvani radi iznošenja mišljenja o određenom pitanju ili radi podnošenja izvještaja. Svaki član ima pravo predlaganja izmjene i dopune dnevnog reda, prilikom kojeg je dužan obrazložiti hitnost stavljanja predloženog pitanja na dnevni red. Predsjednik prekida sjednicu ukoliko utvrdi da nema kvoruma. Ako se kvorum ne može osigurati nakon isteka jednog sata od prekida, predsjednik

² https://sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2019-01-18/081525/IZVJ_NV_SUZB_KORUPCIJE_27-10-2017_15-7-2018.pdf (2.11.2023.)

³ <https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/outdex-documents/2020-07/Poslovník%20o%20radu%20Vijeca%20NPKSK%205%202018.pdf> (1.11.2023.)

zaključuje sjednicu. Nacionalno vijeće može prekinuti rad zbog: odmaklog vremena, odmora učesnika, potrebe da se izvrše određene konsultacije i pribave potrebna mišljenja, kao i u drugim slučajevima ukoliko Nacionalno vijeće tako zaključuje.

Za pojedine dijelove nadzora provođenja Strategije suzbijanja korupcije Nacionalno vijeće može zadužiti dva ili više članova (u jednakom broju iz redova saborskih zastupnika i vanjskih članova, a vodeći računa o zastupljenosti parlamentarne većine i manjine) da prije sjednice razmotre materijale i o tome izvijeste članove na sjednici.

Nacionalno vijeće može pravovaljano odlučivati ako sjednici prisustvuje većina svih članova Nacionalnog vijeća, a odluke donosi većinom glasova prisutnih članova. Glasanje na sjednici je javno, osim ako Vijeće odluči drugačije. Članovi mogu glasati „za“ ili „protiv“, a mogu se i suzdržati od glasanja. O pojedinim pitanjima dnevnog reda Nacionalno vijeće donosi odluke u obliku zaključka, mišljenja, izvještaja ili nekom drugom obliku. Član koji se ne složi s prihvaćenim zaključkom može izdvojiti svoje mišljenje, s pravom da u zapisniku sam oblikuje svoje stajalište.

Predsjednik brine o održavanju reda na sjednici, a za povredu reda mogu se izreći mjere upozorenja, oduzimanja riječi i udaljavanja sa sjednice. Ako predsjednik redovnim mjerama ne može održati red na sjednici, određuje prekid sjednice. Sjednice Nacionalnog vijeća tonski se snimaju. O radu sjednice vodi se zapisnik, koji potpisuju predsjednik i sekretar Vijeća, a nakon isteka mandata ta dokumentacija se pohranjuje u arhivu Sabora, uz zapisnik o primopredaji dokumentacije. Akte i odluke Nacionalnog vijeća potpisuje predsjednik.

Sjednice Nacionalnog vijeća otvorene su za javnost. Izuzetno, javnost će biti isključena ako se raspravlja o dokumentima i materijalima koji u skladu s posebnim propisima nose oznaku tajnosti ili povjerljivosti. Kada se sjednica održava bez prisustva javnosti, Nacionalno vijeće daje saopćenje za javnost o raspravi i donesenim odlukama. Samo uz odobrenje Vijeća predsjednik može održati konferenciju za štampu radi informiranja javnosti o stajalištima Vijeća. Izuzetno, predsjednik može sazvati konferenciju za štampu zbog nemogućnosti sazivanja sjednice, o čemu izvještava Vijeće na prvoj sljedećoj sjednici.

Nacionalno vijeće ima stručnu službu za obavljanje stručnih, administrativnih i tehničkih poslova, koju čine sekretar, administrativni sekretar i odgovarajući broj savjetnika, koji pomažu predsjedniku u pripremi sjednice i obavljaju ostale poslove po nalogu predsjednika.

Na pitanja koja nisu uređena Poslovníkom Nacionalnog vijeća primjenjuju se odredbe Poslovníka Hrvatskog sabora.

U 2022. godini Nacionalno vijeće održalo je osam sjednica,⁴ na kojima je:

- razmatralo Prijedlog zakona o zaštiti prijavitelja nepravilnosti (kojim će se ispuniti obaveza transpozicije relevantnog prava EU-a u hrvatski pravni poredak, tj. harmonizacije s Direktivom (EU) 2019/1937 Evropskog parlamenta i Vijeća o zaštiti osoba koje prijavljuju povrede prava Unije, a u raspravi je učestvovala i ombudsmanka Hrvatske),
- održalo javno saslušanje o prijavama nepravilnosti u Hrvatskom veterinarskom institutu (uz učešće predstavnika Hrvatskog veterinarskog instituta, Ministarstva znanosti i obrazovanja, Ministarstva poljoprivrede i sindikata i donošenje zaključaka),

⁴ <https://www.sabor.hr/hr/sjednice-nacionalnog-vijeca-za-pracenje-provedbe-strategije-suzbijanja-korupcije> (2.11.2023.)

- održalo javno saslušanje Glavne državne tužiteljice Republike Hrvatske radi ispitivanja eventualnog političkog utjecaja na rad Državnog tužilaštva,
- prihvatilo izvještaje Državnog inspektorata, Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave i Ministarstva financija o izvršenju mjera Akcionog plana za 2019. i 2020. uz Strategiju suzbijanja korupcije, uz zaključke o Registru stvarnih vlasnika,
- prihvatilo izvještaje Ministarstva poljoprivrede i Državnog ureda za razvoj digitalnog društva o izvršenju mjera Akcionog plana za 2019. i 2020. uz Strategiju suzbijanja korupcije.
- razmotrilo Akcioni plan za period od 2022. do 2024. godine uz Strategiju suzbijanja korupcije, uz zaključke da prijedlozi Nacionalnog vijeća uglavnom nisu ugrađeni u Strategiju i Akcioni plan i da provođenje Akcionog plana neće ispuniti glavni cilj Strategije koji se sastoji prvenstveno u sprječavanju korupcije.

Jedna od ovih sjednica bila je *tematska* – o temi „Položaj prijavitelja nepravilnosti (zviždača) u Republici Hrvatskoj: ocjena stanja, izazovi i rješenja“, kad je Nacionalno vijeće u svojim zaključcima pozvalo Ministarstvo pravosuđa i uprave da Konačnim prijedlogom Zakona o zaštiti prijavitelja nepravilnosti uredi pravo na besplatnu sekundarnu pravnu pomoć svim prijaviteljima nepravilnosti neovisno o imovinskom cenzusu, kao i da odredi obavezu sudovima da vode evidenciju o sudskim predmetima vezanim uz prijave nepravilnosti te da dostavljaju evidenciju Ministarstvu. Također je pozvalo predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske da osmisli i predloži model po kojem će se sistemski pratiti sudska praksa relevantna za područje zaštite prijavitelja nepravilnosti, kao i način na koji će se o toj sudskoj praksi izvještavati Ured ombudsmanke Hrvatske.

U izvještaju Nacionalnog vijeća iz 2021. godine (koji je na dnevnom redu sjednice Hrvatskog sabora, a do danas još nije razmatran) navode se zaključci koje je Vijeće donijelo kao smjernice za izradu Strategije za suzbijanje korupcije:

„- Sve jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i ostala javnopravna tijela obavezati da osiguraju apsolutnu transparentnost i prezentiranje aplikacije o troškovima finansija budžeta gradova, županija, javnih preduzeća, ministarstava, Hrvatskog sabora.

- Nacionalno vijeće smatra da je potrebno pristupiti dubinskoj analizi stanja u pravosuđu te pokrenuti cjelovitu reformu pravosuđa, uz aktivnu participaciju samih sudija, s naglascima na jačanje etičkih standarda u pravosuđu, kao i osnaživanje kadrovske kapaciteta DORH-a (*Državno odvjetništvo Republike Hrvatske – Tužilaštvo*).

- Nacionalno vijeće je stava da se novim zakonskim okvirom ne smije smanjivati ovlasti Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa, već naprotiv, te bi ovlasti trebalo ojačati.

- Zakonom je nužno ojačati ovlasti Povjerenika za informiranje, dodijeliti mu ovlast neposrednog kažnjavanja odgovornih osoba u tijelima javne vlasti za uskratu informacija javnosti te unaprijediti okvir za proaktivnu objavu informacija.

- Na osnovi provedene široke javne rasprave odlučiti o modalitetima reguliranja lobiranja, kroz zakonski prijedlog i uvođenje registra lobista i lobističkih aktivnosti.“⁵

U istom izvještaju Vijeće je uočilo značajan porast broja zaprimljenih prijava i predstavlja građana sa sumnjama na postojanje koruptivnih radnji – 64 predstavke u šestomjesečnom

⁵ https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2021-09-29/172501/IZVJ_NV_SUZBIJANJE_KORUPCIJE_VELJACA_SRPANJ_2021.pdf (2.11.2023.)

periodu od 5.2.2021. do 15.7.2021. u odnosu na 56 predstavki tokom četvorogodišnjeg perioda prethodnog 9. saziva Sabora (2016 – 2020).

Osim navedenog, Odlukom **Vlade** Hrvatske iz 2012. godine osnovano je *Povjerenstvo za praćenje provedbe mjera suzbijanja korupcije Vlade Republike Hrvatske*, kojim predsjedava ministar pravosuđa. Uloga ovog povjerenstva je strateško praćenje provođenja nacionalnih dokumenata koji se odnose na suzbijanje korupcije.

Crna Gora

Odbor za antikorupciju je stalno radno tijelo Skupštine Crne Gore, osnovano 2012. godine, čije su nadležnosti propisane članom 48a Poslovnika Skupštine.⁶

Odbor ima sljedeće nadležnosti:

- nadgleda i analizira rad državnih organa, institucija, organizacija i tijela u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala,
- razmatra pitanja i probleme u provođenju zakona koji se odnose na borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala,
- predlaže dodatne mjere za unapređenje strategija, akcionih planova i drugih dokumenata koji se odnose na borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala,
- razmatra predstavke i upućuje ih nadležnim organima.

U skladu s Poslovníkom Skupštine,⁷ u radu Odbora za antikorupciju mogu, po pozivu, odnosno po njihovom zahtjevu, uz saglasnost predsjednika Odbora, učestvovati predstavnici Vlade, predstavnici naučnih i stručnih institucija, drugih pravnih lica i nevladinih organizacija, kao i pojedini stručni i naučni radnici, bez prava odlučivanja.

Ovaj odbor u 2022. godini održao je pet sjednica,⁸ na kojima⁹ je:

- razmatrao Izvještaj o radu Agencije za sprječavanje korupcije za 2021. godinu (koji Odbor nije podržao),
- usvojio Prijedlog zaključka o neophodnosti unapređenja zakonskog okvira koji reguliše oblast prevencije i suzbijanja korupcije, povodom razmatranja Izvještaja o radu Agencije za sprječavanje korupcije za 2021. godinu,
- donio Odluku o održavanju posebne sjednice Odbora za antikorupciju u proširenom sastavu s ciljem konsultacija o unapređenju Zakona o sprječavanju korupcije,
- razmatrao unapređenje Zakona o sprječavanju korupcije (sjednici su prisustvovali predstavnica Delegacije EU u Crnoj Gori, predstavnik Ministarstva pravde, direktorica Agencije za sprječavanje korupcije sa saradnicima, predstavnica Instituta alternativa, predstavnica Mreže za afirmaciju nevladinog sektora, predstavnica Centra za građansko obrazovanje i predstavnik Građanske alijanse),
- razmatrao Prijedlog odluke o otvaranju parlamentarne istrage i formiranju anketnog odbora za prikupljanje informacija i činjenica o postupanju nadležnih državnih organa i drugih

⁶ <https://api.skupstina.me/media/files/1679480989-poslovník.pdf> (2.11.2023.)

⁷ Član 67

⁸ <https://www.skupstina.me/me/kategorije/odbor-za-antikorupciju?page=2> (2.11.2023.)

⁹ Nisu dostupni zapisnici sa sjednica, ali su dostupni video-snimci:

<https://www.youtube.com/watch?v=Z9aYofI-zX0> ; <https://www.youtube.com/watch?v=0fAKDyFS1wg>
<https://www.youtube.com/watch?v=gxQPtymvwBA> ; <https://www.youtube.com/watch?v=Yuyxf2aW62Y> ;
<https://www.youtube.com/watch?v=NZ6WHzrL7i0>

subjekata u vezi s projektom vjetroelektrane Možura, kao i amandmane na navedeni Prijedlog odluke, a zatim i Prijedlog odluke o izmjeni Odluke o otvaranju parlamentarne istrage i obrazovanju anketnog odbora za prikupljanje informacija i činjenica o postupanju nadležnih državnih organa i drugih subjekata u vezi s projektom vjetroelektrane Možura.

U 2023. godini u okviru Odbora za antikorupciju održano je 12 sastanaka Radne grupe za izradu Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju korupcije (na kojima su razmatrane izmjene pojedinih zakonskih odredbi, analize Vijeća Evrope iz ove oblasti te prijedlozi organa uprave i nevladinih organizacija), nakon čega je Odbor utvrdio Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju korupcije.¹⁰

Samostalni državni antikorupcijski organi

U Sloveniji, Sjevernoj Makedoniji i Srbiji poslovnikom parlamenta nisu predviđena stalna radna tijela za pitanja sprječavanja korupcije, ali je zakonom propisano djelovanje samostalnih i neovisnih državnih organa za sprječavanje korupcije.

Slovenija

Komisija za sprječavanje korupcije Slovenije je *samostalan i neovisan državni organ*, osnovan u skladu sa Zakonom o integritetu i sprječavanju korupcije.¹¹ Ova komisija nije organ za otkrivanje i gonjenje u prekrivičnom ili krivičnom postupku, već je prvenstveno preventivni organ, koji uz to ima određene izvršne, nadzorne i istražne ovlasti. Njena samostalnost i neovisnost ogledaju se u tome što se u svom radu i donošenju odluka rukovodi isključivo Ustavom i zakonima, te nije podređena nijednoj od triju grana vlasti i ne prima od njih upute ili smjernice za rad.¹²

Predsjednik ove komisije imenuje se na period od šest godina, dok se njegova dva zamjenika imenuju na period od pet godina, pri čemu na ove funkcije mogu biti imenovani dvaput zaredom. Predsjednika i dva zamjenika predsjednika komisije imenuje predsjednica/predsjednik države, na osnovi javnog oglasa¹³ i mišljenja petočlane komisije koja vrši izbor, a čije članove (po jednog člana) imenuju:

- ministarstvo nadležno za javnu upravu, između službenika iz oblasti jačanja integriteta i ograničavanja korupcijskih rizika u javnom sektoru,
- neprofitne organizacije iz privatnog sektora koje djeluju u oblastima zaštite ljudskih prava, integriteta, etike, lobiranja i sprječavanja korupcije,
- Parlament (Državni zbor) Slovenije,
- Sudsko vijeće, između članova Komisije za etiku i integritet Sudskog vijeća, i
- Državno tužilačko vijeće, između članova Komisije za etiku i integritet Državnog tužilačkog vijeća.

Za člana komisije za izbor ne može biti imenovana osoba koja je član organa političke stranke ili koja je posljednje dvije godine obavljala funkcije u izvršnoj ili zakonodavnoj vlasti na državnom ili lokalnom nivou ili je s kandidatom u rodbinskoj vezi definisanoj Zakonom o integritetu i sprječavanju korupcije, s tim što se na članove komisija za etiku i integritet

¹⁰ <https://www.youtube.com/watch?v=Aq62ICT06bo>

¹¹ <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5523> (6.11.2023.)

¹² <https://www.kpk-rs.si/kpk/wp-content/uploads/2023/05/LP2022.pdf> (6.11.2023.)

¹³ Ured predsjednice/predsjednika države objavljuje javni oglas i upućuje poziv za imenovanje članova komisije za izbor.

Sudskog vijeća i Državnog tužilačkog vijeća ne odnosi ograničenje obavljanja funkcije u izvršnoj vlasti.¹⁴

Komisija za sprječavanje korupcije, u sastavu predsjednik i dva zamjenika predsjednika, na osnovi prijave pravnog ili fizičkog lica ili na svoju inicijativu, odlučuje o provođenju postupka i donosi odluke u postupku zbog:

- sumnje na korupciju,
- sumnje na povredu integriteta službenog lica,
- sumnje na povredu obaveze uključivanja protikorupcione klauzule u ugovor,
- sumnje na povredu obaveze dobivanja izjave i podataka o udjelu fizičkih i pravnih lica u vlasništvu ponuđača i o privrednim subjektima za koje se smatra da su povezani s ponuđačem u smislu odredbi zakona o privrednim društvima,
- sumnje na obavljanje nespojivih funkcija, djelatnosti ili članstva,
- sumnje na povredu u pogledu primanja poklona,
- sumnje na povredu odredbi o zabrani ili ograničenju poslovanja,
- sumnje na povredu odredbi o sukobu interesa,
- sumnje na povredu obaveze prijave imovinskog stanja,
- sumnje na nesrazmjerno povećanje imovine,
- sumnje na povredu odredbi o lobiranju,
- sumnje na povredu obaveza u vezi s izradom plana integriteta.¹⁵

Ukoliko *Komisija* tokom navedenih postupaka utvrdi određene nepravilnosti, ima ovlasti da, uz obrazloženje, zatraži nadzor: generalnog državnog tužioca u Tužilaštvu, Sudskog vijeća ili ministra pravosuđa u sudovima, predsjednika višeg suda u sudu, nadzornog inspekcijskog organa radi provođenja upravnog ili stručnog nadzora itd. Osim toga, ako *Komisija* tokom navedenih postupaka utvrdi teže povrede zakonskih odredbi, može podnijeti prijedlog za početak postupka za razrješenje službene osobe. Također, ako *Komisija* na osnovi činjenica ocijeni da je radi zaštite korištenja javnih sredstava potrebna revizija poslovanja određenog korisnika javnih sredstava, može, uz obrazloženje, Računskom sudu (Revizorskom sudu) predložiti provođenje revizije određenog posla ili poslova tog korisnika. *Komisija* može predložiti Komisiji za zaštitu ugroženih osoba uključivanje osoba u program zaštite ili generalnom državnom tužiocu predložiti provođenje zaštitnih mjera ako su u vezi s prijavom korupcije ispunjeni uslovi za zaštitu prijavitelja korupcije. Uz to, *Komisija* je nadležna za odlučivanje o postojanju sukoba interesa u postupanju službenih osoba. U pogledu provođenja planova integriteta, *Komisija* može donijeti odluku kojom određuje da određeni javni subjekt u saradnji s *Komisijom* pripremi, dopuni i provodi plan integriteta, ako utvrdi da je u tom subjektu obavljanje djelatnosti i raspolaganje javnim sredstvima naročito izloženo riziku od korupcije i drugih oblika nezakonitog postupanja. *Komisija* također osigurava transparentnost lobiranja u djelovanju javnog sektora utvrđivanjem uslova za obavljanje tih aktivnosti, na način koji podržava dobru praksu, a ograničava i kažnjava neetičke prakse lobiranja.

Komisija za sprječavanje korupcije jednom godišnje o svom radu podnosi izvještaj Državnom zboru Slovenije, koji vrši nadzor nad radom ove komisije. Predsjednik *Komisije* jednom godišnje izvještava Državni zbor, bez navođenja podataka koji bi omogućili identifikaciju obrađivanih fizičkih ili pravnih lica, o sadržaju i opsegu rada te odlukama, nalazima i mišljenjima *Komisije*. Pri tom daje i ocjenu trenutnog stanja u oblasti sprječavanja korupcije i sukoba interesa. *Komisija* mora najmanje svake tri godine provesti unutrašnju reviziju

¹⁴ Član 9.a Zakona o integritetu i sprječavanju korupcije

¹⁵ Član 11 i član 13 Zakona o integritetu i sprječavanju korupcije

poslovanja, odnosno upotrebe materijalno-finansijskih sredstava i kadrovskih pitanja. Ovu reviziju provodi vanjski revizorski organ, čiji izvještaj *Komisija* dostavlja predsjednici/predsjedniku države i Državnom zboru, koji također obavlja nadzor nad imovinskim stanjem predsjednika *Komisije* i njegovih zamjenika, kao i nad njihovim primanjem poklona, ograničenjem poslovanja, sukobom interesa i nespojivošću funkcije s profitnom djelatnošću.¹⁶

Sjeverna Makedonija

U Sjevernoj Makedoniji **Državna komisija za sprječavanje korupcije** ima sljedeće nadležnosti:

- donosi nacionalnu strategiju i akcioni plan sprječavanja korupcije i sukoba interesa,
- provodi antikorupcijsku provjeru zakona, podzakonskih akata i drugih općih akata,
- postupa po prijavi fizičkog ili pravnog lica o sumnji na korupciju i sukob interesa,
- pokreće inicijativu za provođenje postupka utvrđivanja odgovornosti službenih lica,
- pokreće inicijativu za pokretanje krivičnog postupka u predmetima po kojima postupa,
- prati zakonitost finansiranja političkih stranaka, kao i izbornih kampanja,
- pokreće inicijativu pred nadležnim organima na osnovi izvještaja Državnog zavoda za reviziju,
- postupa u slučaju sukoba interesa,
- prati imovinsko stanje i interese i o tome vodi evidenciju u skladu s odredbama Zakona o sprječavanju korupcije i sukoba interesa,
- propisuje obrazac izjave o imovinskom stanju i vrši provjeru podataka navedenih u izjavama,
- saraduje s drugim državnim organima u dobivanju potrebnih informacija,
- saraduje s organima drugih država i međunarodnim organizacijama u oblasti sprječavanja korupcije,
- na osnovi obaveza preuzetih ratifikacijom međunarodnih ugovora razmjenjuje informacije s nadležnim organima drugih država i međunarodnim organizacijama,
- saraduje s udruženjima, fondacijama, naučnim institucijama i privatnim sektorom u oblasti sprječavanja korupcije i sukoba interesa,
- priprema analize rizika od korupcije u raznim sektorima,
- provodi aktivnosti radi jačanja ličnog i institucionalnog integriteta, te aktivnosti edukacije o korupciji i sukobu interesa,
- vodi registar izabranih i imenovanih lica,
- vodi registar lica ovlaštenih za primanje prijave prijavitelja nepravilnosti,
- priprema katalog poklona i objavljuje ga na svojoj internetskoj stranici,
- provodi istraživanja u pogledu mišljenja javnosti o korupciji i radu Državne komisije,
- donosi godišnji program svog rada, kao i etički kodeks,
- redovno izvještava javnost o svom radu.¹⁷

Državna komisija za sprječavanje korupcije je samostalna i neovisna u obavljanju poslova utvrđenih Zakonom o sprječavanju korupcije i sukoba interesa, a ima svojstvo pravnog lica, koje djeluje od 2002. godine i čije nadležnosti su zakonom iz 2019. godine povećane. Godišnji izvještaj o svom radu *Komisija* podnosi Parlamentu, a dostavlja predsjedniku države, Vladi i sredstvima javnog informiranja. Ovu *komisiju* čine predsjednik i šest članova, koje imenuje Parlament Sjeverne Makedonije (na period od pet godina, bez prava na ponovno imenovanje),

¹⁶ Članovi 19, 20 i 21 Zakona o integritetu i sprječavanju korupcije

¹⁷ <https://dsk.mk/mk/> (7.11.2023.)

a prethodno se provodi postupak izbora na osnovi javnog oglasa, koji objavljuje također Parlament, u skladu sa Zakonom o sprječavanju korupcije i sukoba interesa.¹⁸ Proceduru po javnom oglasu provodi parlamentarna Komisija za izbore i imenovanja, koja, između ostalog, formira Komisiju za izbor kandidata, koju čine:

- jedan član kojeg imenuje Ombudsman Sjeverne Makedonije,
- predstavnik udruženja ili fondacije koji je imenovan za člana Vijeća za saradnju između Vlade i građanskog sektora u oblasti demokratije i vladavine zakona,
- predstavnik udruženja ili fondacije koji je imenovan za člana Vijeća za saradnju između Vlade i građanskog sektora u oblasti medija i informatičkog društva,
- dva člana Parlamenta iz parlamentarne većine,
- dva člana Parlamenta iz parlamentarne opozicije.¹⁹

Intervjui s kandidatima prenose se na Parlamentarnom TV-kanalu, a u intervjuima učestvuju i predstavnici Ombudsmana, Makedonske akademije nauka i umjetnosti, Međuuniverzitetske konferencije, udruženja novinara i drugih udruženja i fondacija.

Srbija

U Srbiji **Agencija za sprečavanje korupcije** je samostalan i neovisan državni organ, koji za obavljanje poslova iz svoje nadležnosti odgovara Narodnoj skupštini Srbije. Ima svojstvo pravnog lica, čija se sredstva za rad obezbjeđuju u budžetu Republike Srbije i iz drugih izvora, u skladu sa zakonom.

Agencija ima sljedeće nadležnosti:

- nadzire provođenje strateških dokumenata, podnosi Narodnoj skupštini izvještaj o njihovom provođenju sa preporukama za postupanje, daje odgovornim subjektima preporuke kako da otklone propuste u provođenju strateških dokumenata i inicira izmjene i dopune strateških dokumenata,
- donosi opšte akte,
- pokreće i vodi postupak u kojem se odlučuje o postojanju povreda Zakona o sprječavanju korupcije i izriče mjere u skladu sa zakonom,
- rješava o sukobu interesa,
- obavlja poslove u skladu sa zakonom koji uređuje finansiranje političkih aktivnosti i zakonom koji uređuje lobiranje,
- podnosi krivične prijave, zahtjeve za pokretanje prekršajnog postupka i inicijative za pokretanje disciplinskog postupka,
- vodi i objavljuje Registar javnih funkcionera i Registar imovine i prihoda javnih funkcionera,
- provjerava izvještaje o imovini i приходima koje podnesu javni funkcioneri,
- vodi i provjerava podatke iz evidencija određenih zakonom,
- postupa po predstavkama fizičkih i pravnih lica,
- daje mišljenja o primjeni Zakona o sprječavanju korupcije na sopstvenu inicijativu ili na zahtjev fizičkih ili pravnih lica i zauzima stavove od značaja za primjenu ovog zakona,

¹⁸ <https://dksk.mk/wp-content/uploads/2023/03/GI-2022-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B5%D1%87%D0%B5%D0%BD.pdf> (7.11.2023.)

¹⁹ Član 12 Zakona o sprječavanju korupcije i sukoba interesa <https://dksk.mk/wp-content/uploads/2020/12/%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD-%D0%B7%D0%B0-%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%B5%D1%87%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%9A%D0%B5-%D0%BD%D0%B0-%D0%BA%D0%BE%D1%80%D1%83%D0%BF%D1%86%D0%B8%D1%98%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%B8-%D1%81%D1%83%D0%B4%D0%B8%D1%80%D0%BE%D1%82-%D0%BD%D0%B0-%D0%B8%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%81%D0%B8.pdf> (7.11.2023.)

- inicira donošenje ili izmjenu propisa, daje mišljenja o procjeni rizika od korupcije u nacrtima zakona iz oblasti posebno rizičnih za nastanak korupcije i mišljenja o nacrtima zakona koji uređuju pitanja obuhvaćena potvrđenim međunarodnim ugovorima u oblasti sprječavanja i borbe protiv korupcije,
- istražuje stanje korupcije, analizira rizike od korupcije i sačinjava izvještaje sa preporukama radi otklanjanja rizika,
- nadzire donošenje i provođenje planova integriteta,
- donosi program obuke i uputstvo za obuku u oblasti sprječavanja korupcije i prati provođenje obuke u organima javne vlasti,
- obavlja poslove međunarodne saradnje u oblasti sprječavanja korupcije.²⁰

Organi *Agencije za sprečavanje korupcije* su **direktor** i **Vijeće Agencije**. Direktor predstavlja i zastupa *Agenciju*, rukovodi radom službe *Agencije*, odlučuje o zahtjevima javnih funkcionera u skladu sa Zakonom o sprječavanju korupcije, donosi odluke o povredi ovog zakona, podnosi Narodnoj skupštini Srbije godišnji izvještaj o radu Agencije i izvještaj o provođenju strateških dokumenata. Direktora bira Narodna skupština Srbije većinom glasova svih narodnih poslanika, na mandat od pet godina, poslije provedenog javnog konkursa koji raspisuje ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa, a provodi Pravosudna akademija. Upravni odbor Pravosudne akademije imenuje Komisiju za izbor direktora Agencije i Žalbenu komisiju, od po tri člana. Ministar pravosuđa donosi akt kojim bliže uređuje provođenje javnog konkursa, a nakon provedenog javnog konkursa Narodnoj skupštini predlaže kandidate koji su na testu ostvarili najmanje 80 bodova. Ako Narodna skupština odluči da ne izabere nijednog kandidata ili ako nema kandidata koji su na ispitu ostvarili najmanje 80 bodova, ponovo se raspisuje javni konkurs u roku od 30 dana od dana kada je Narodna skupština odlučivala.²¹

Vijeće *Agencije* ima pet članova, čiji mandat također traje pet godina, kao i mandat direktora. Članove Vijeća *Agencije* bira Narodna skupština Srbije većinom glasova svih narodnih poslanika poslije provedenog javnog konkursa, koji raspisuje Ministarstvo pravosuđa, a provodi Pravosudna akademija. Vijeće Agencije odlučuje o žalbama na odluke koje donosi direktor, izuzev odluka o pravima i obavezama zaposlenih u Agenciji, zauzima načelne stavove u vezi s primjenom Zakona o sprječavanju korupcije, nadzire rad direktora i prati njegovo imovinsko stanje.²²

U Narodnoj skupštini Srbije, u skladu sa članom 55. Poslovnika Narodne skupštine Srbije, stalni Odbor za finansije, republički budžet i kontrolu trošenja javnih sredstava nadležan je, između ostalog, za razmatranje pitanja iz oblasti sprječavanja pranja novca i borbe protiv korupcije.²³

²⁰ Član 6. Zakona o sprječavanju korupcije

[https://www.acas.rs/storage/page_files/Zakon%20o%20spre%20C4%8Davanju%20korupcije-Redakcijski%20pre%20C4%8Di%20C5%A1%20C4%87en%20tekst%20\(preuzeto%20sa%20www.%20pravno-informacioni-sistem.rs.pdf](https://www.acas.rs/storage/page_files/Zakon%20o%20spre%20C4%8Davanju%20korupcije-Redakcijski%20pre%20C4%8Di%20C5%A1%20C4%87en%20tekst%20(preuzeto%20sa%20www.%20pravno-informacioni-sistem.rs.pdf) (7.11.2023.)

²¹ Članovi 9, 11, 12 i 13 Zakona o sprječavanju korupcije

²² Članovi 20 i 22 Zakona o sprječavanju korupcije

²³ Član 55. Poslovnika Narodne skupštine Srbije

[http://www.parlament.gov.rs/narodna-skupstina/-vazna-dokumenta/poslovnik-\(precisceni-tekst\)/radna-tela-narodne-skupstine.1334.html](http://www.parlament.gov.rs/narodna-skupstina/-vazna-dokumenta/poslovnik-(precisceni-tekst)/radna-tela-narodne-skupstine.1334.html) (6.11.2023.)